

HANNAH KENTOVÁ

TÚŽBA A ZRADA

Dojímavý príbeh z Islandu

HANNAH KENTOVÁ

TÚŽBA
A ZRADA

HANNAH KENTOVÁ

TÚŽBA

A ZRADA

FORTEUNA

Original title: Hannah Kent: BURIAL RITES

Copyright © 2013 by Hannah Kent

Cover design: Sandy Cull, gogoGingko

Cover Images: Małgorzata Maj/Trevillion Images

Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2013

Translation © Zuzana Kamenská, 2013

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri v edícii Fortuna Litera.

www.fortunalibri.sk

Redakčná a jazyková úprava Katarína Vilhanová

Zodpovedná redaktorka Anna Kališková

Prvé vydanie

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať, ukladať do informačných systémov ani rozširovať akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky, fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami, bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-8142-279-9

Venujem rodičom.

POZNÁMKA O ISLANDSKÝCH MENÁCH

Islandania používajú patronymický systém mien, v ktorom sa priezvisko dieťaťa odvodzuje z krstného mena otca s príponou -són alebo -dóttir.

Agnes Magnúsdóttir teda doslova znamená *Agnes Magnúsova dcéra*. Z tohto dôvodu majú všetci pokrvní príbuzní v islandskej rodine iné priezviská.

Mierka

0 10 20 30

kilometrov

„K TÝM, KTORÝCH SOM NAJVIAC LÚBILA,
SOM BOLA NAJHORŠIA.“

Sága o ľuďoch z Lososieho údolia

PROLÓG

POVEDALI, ŽE MUSÍM UMRIEŤ. Povedali, že som ukradla dych dvoch mužov, a preto teraz ukradnú ten môj. Predstavujem si, že všetci sme plamene sviečok žiariace mastnotou, mihotajúce sa v temnote a v zavýjaní vetra. V tichu miestnosti počujem kroky, hrozivé blížiaci sa kroky, ktoré ma prichádzajú sfúknuť a vyhnať mi život z tela ako sivý obláčik dymu. Zmiznem vo vzduchu a v noci. Jedného po druhom nás všetkých zahasia, kým neostane len ich svetlo, v ktorom sa vidia. Kde budem potom?

Niekedy sa mi zdá, že znova vidím statok horiaci v temnote. Niekedy cítim bolesť zimy v pľúcach a mám dojem, že vidím plamene odrážajúce sa na hladine oceána, ktorého voda sa zvláštne ligoce. Obzrela som sa a hľadela som na ten oheň, a keď si ešte aj dnes obliznem pokožku, stále na nej cítim soľ. A dym.

Nebolo vždy tak chladno.

Počujem kroky.

PRVÁ KAPITOLA

Verejný oznam

24. MARCA 1828 sa v Illugastadire uskutoční aukcia cenností z pozostalosti statkára Natana Ketilssona. Ide o jednu kravu, niekoľko koní a značný počet oviec, seno a nábytok, sedlo, uzdu a mnoho riadu a tanierov. Toto všetko sa predá, ak bude ponúknutá dostatočná suma. Všetky cennosti dostane ten, kto ponúkne najviac. V prípade zlého počasia sa aukcia presunie na nasledujúci deň, ak to počasie dovoľí.

Björn Blöndal

DIŠTRIKTUÁLNY KOMISÁR

20. marca 1828

Velavážený reverend Jóhann Tómasson!

Ďakujem Vám za Váš ctený list zo 14. tohto mesiaca, v ktorom ste vyjadrili prianie, aby som Vás informoval, ako sme sa postarali o pohreb Pétura Jónssona z Geitaskardu, ktorého údajne zavraždili a spálili v noci z 13. na 14. tohto mesiaca spolu s Natanom Ketilssonom. Ako reverend isto vie, váhali sme, či máme jeho kosti pochovať v posvätenej zemi. Jeho odsúdenie a trest za prepadnutie, krádež a prechovávanie kradnutého majetku mali nasledovať po jeho obžalobe pred najvyšším súdom, lenže z Dánska sme nedostali nijaké pokyny. Sudca krajského súdu odsúdil Pétura 5. februára minulého roka na štyri roky ťažkých prác v Rasphuse v Kodani, ale v čase vraždy bol „na voľnej nohe“. Preto odpoveďou na Vašu otázku je, že jeho kosti sme pochovali podľa kresťanských zvyklostí vedľa Natanových, lebo ho ešte nebolo možné považovať za vyčleneného z kresťanského spôsobu života. Všetky osoby, ktorým majú byť odopreté kresťanské pohrebné rituály, sú jasne vymenované a definované v liste jeho veličenstva kráľa z 30. decembra 1740.

Björn Blöndal

DIŠTRIKTUÁLNY KOMISÁR

30. mája 1829

Reverend T. Jónsson

Breidabólstadur, Vesturhóp

Kaplán Thorvardur Jónsson!

Verím, že Vás môj list zastihol pri úspešnom vykonávaní práce nášho Pána vo Vesturhópe.

Najprv Vám chcem zablahoželať, aj keď oneskorene, k úspešnému ukončeniu štúdia na juhu Islandu. Vaši farníci hovoria, že ste usilovný mladík, a ja schvaľujem Vaše rozhodnutie vrátiť sa na sever a začať službu kaplána pod dohľadom Vášho otca. Veľmi ma teší fakt, že medzi nami stále žijú bezúhonní muži, ochotní plniť si svoje povinnosti voči ľuďom i Bohu.

Ďalej Vám píšem z titulu dištriktuálneho komisára so žiadosťou o službu. Ako isto viete, naše spoločenstvo nedávno zahalil tieň zločinu. Vraždy v Illugastadire, ktoré sa udiali vlani, svojou ohavnosťou symbolizujú skazenosť a bezbožnosť tohto kraja. Ako dištriktuálny komisár Húnavatnu nemôžem trpieť spoločenskú svojhlavosť a po očakávanom splnomocnení najvyššieho súdu v Kodani zamýšľam popraviť vrahov z Illugastadiru. Práve preto Vás žiadam o pomoc, kaplán Thorvardur. Ako si isto spomínate, o vraždách som písal v liste adresovanom duchovenstvu takmer pred desiatimi mesiacmi, v ktorom sa nachádzali pokyny prednášať kázne

o treste. Dovoľte, aby som Vám zopakoval, čo sa stalo. Potom budete mať hlbšie informácie o spáchanom zločine.

Minulý rok v noci z 13. na 14. marca traja ľudia spáchali krutý a otrasný čin proti dvom mužom, ktorých pravdepodobne poznáte – proti Natanovi Ketilssonovi a Péturovi Jónssonovi. Telá Pétura a Natana sa našli v zhorených ruinách Natanovho statku v Illugastadire. Pri bližšej obhliadke ich mŕtvol boli objavené rany spôsobené cudzím zavinením. Toto odhalenie viedlo k vyšetrovaniu, z ktorého sa stal súdny proces, a 2. júla minulého roka z týchto vražd obžalovali troch ľudí – jedného muža a dve ženy. Všetkých troch uznali za vinných pred dištriktuálnym súdom, ktorému som predsedal, a odsúdili na popravu sťatím: „Kto udrie človeka tak, že zomrie, prepadne smrti.“ Trest smrti vyniesol krajinný súd v Reykjavíku 27. októbra minulého roka. Momentálne je prípad na najvyššom súde v Kodani a je pravdepodobné, že môj pôvodný rozsudok tam potvrdia. Odsúdený muž sa volá Fridrik Sigurdsson, syn statkára v Katadalure. Ženy sú slúžky. Jedna sa volá Sigrídur Gudmundsdóttir, druhá Agnes Magnúsdóttir.

Tieto odsúdené osoby sú momentálne vo väzbe tu na severe, kde aj ostanú až do popravy. Fridrika Sigurdssona odviezol do Thingeyraru reverend Jóhann Tómasson a Sigrídur Gudmundsdóttir poslali do Midhópu. Agnes Magnúsdóttir mala byť až do svojej popravy v Stóra-Borgu, ale z dôvodu, ktorý vám nemôžem prezradiť, ju na budúci mesiac prevezieme do dediny Kornská v údolí Vatnsdalur. Nie je v kontakte so svojim súčasným duchovným správcom a využila jedno z mála práv, ktoré jej ostali, a požiadala o nového kňaza. Chcela Vás, kaplán Thorvardur.

Túto žiadosť Vám predkladám s istou dávkou neistoty. Uvedomujem si, že Vaše povinnosti sa doteraz týkali len

duchovného vzdelávania Vašich najmladších farníkov, čo je bezpochyby veľmi záslužné, ale nemá to nijakú politickú hodnotu. Možno sám priznáte, že máte primálo skúseností, aby ste dokázali odsúdenú ženu priviesť k Pánovi a jeho nekonečnej milosti. V tom prípade nebudem namietat, ak nebudete súhlasiť. Je to bremeno, ktoré by som váhal položiť na plecia aj skúsenému duchovnému.

Ak by ste však prijali zodpovednosť za prípravu Agnes Magnúsdóttir na stretnutie s naším Pánom, budete musieť pravidelne navštevovať Kornu, ak to počasie dovoľí. Musíte jej kázať Božie slovo a priviesť ju k pokániu a k uznaniu spravodlivosti. Prosím, nedovoľte, aby lichôtky alebo rodinné väzby, ak medzi Vami a obžalovanou nejaké sú, ovplyvnili Vaše rozhodnutie. Reverend, ak sa nedokážete rozhodnúť sám, obráťte sa na mňa.

Čakám na Vašu odpoveď. Prosím, odovzdajte ju môjmu poslovi.

Björn Blöndal

DIŠTRIKTUÁLNY KOMISÁR

KAPLÁN THORVARDUR JÓNSSON bol na malom statku patriacom k farnosti v Breidabólstadore a obkladal kozub novými kameňmi, keď zrazu začul, ako si jeho otec vo dverách odkašľal.

„Tóti, vonku je posol z Hvammuru. Pýta sa na teba.“

„Na mňa?“ Od prekvapenia mu z ruky vypadol kameň. Dopadol na udupanú hlinenú podlahu a len o vlások minul jeho nohu. Reverend Jón cmukol od podráždenia, sklonil hlavu, aby prešiel cez veraje dverí, a jemne Tótiho odstrčil z cesty.

„Áno, na teba. Čaká.“

Posol bol sluha v obnosenom kabáte. Prv než prehovoril, zvedavo si Tótiho obzrel. „Reverend Thorvardur Jónsson?“

„To som ja. Vlastne som len kaplán.“

Sluha pokrčil plecami. „Mám pre vás list od dištriktuálneho komisaára, ctihodného Björna Blöndala.“ Z vnútorného vrecka kabáta vytiahol kus papiera a podal ho Tótimu. „Dostal som príkaz počkať tu, kým si ho neprečítate.“

List bol teplý a vlhký, lebo bol v kontakte s mužovým telom. Tóti prelomil pečať, všimol si, že list bol napísaný v ten deň, posadil sa na klát pred dverami a začal čítať.

Keď dočítal Blöndalov list, zdvihol hlavu a uvedomil si, že sluha ho pozoruje. „No?“ súril ho so zdvihnutým obočím.

„Prosím?“

„Aká je vaša odpoveď pre dištriktuálneho komisára? Nemám na to celý deň.“

„Smiem sa pozhovárať s otcom?“

Sluha si vzdychol. „Nech sa páči.“

Otca našiel v badsofe, v spálni, ako pomaly vyrovnáva prikrývky na svojej posteli.

„Čo sa deje?“

„Je od dištriktuálneho komisára.“ Tóti podal otcovi poskladaný list a počkal, kým si ho prečítal. Nevedel, čo má robiť.

„Čo mu mám odpovedať?“ spýtal sa nakoniec Tóti.

„To záleží na tebe.“

„Nepoznám ju.“

„Nie.“

„Je z našej farnosti?“

„Nie.“

„Prečo požiadala o mňa? Som len kaplán.“

Otec sa vrátil k svojej posteli. „Možno by si sa jej na to mal opýtať.“

Sluha sedel na kláte a čistil si nechty nožíkom. „No ako? Akú odpoveď mám dať dištriktuálnemu komisárovi od *kaplána*?“

Tóti odpovedal skôr, než sa stihol naozaj rozhodnúť. „Povedzte Blöndalovi, že sa stretnem s Agnes Magnúsdóttir.“

Sluhovi od prekvapenia zamrzol úsmev. „Tak o to teda išlo.“

„Mám byť jej duchovným poradcom.“

Sluha naňho civel a potom sa z ničoho nič rozosmial. „Dobrý Bože,“ zamrmlal. „Vybrali si myš, aby skrotila mačku.“ Potom vysadol na koňa a zmizol za kopcami. Tóti ostal nehybne stáť pri dverách. List držal od seba čo najďalej, akoby čakal, že každú chvíľu vzbĺkne.

STEINA JÓNSDÓTTIR HÁDZALA VYSUŠENÝ HNOJ na kopu na dvore pred statkom patriacim jej rodine, keď vtom začula rýchly dupot konských kopýt. Oprášila si špinu zo sukni, vystrela sa a pozrela sa za roh chalupy, aby lepšie videla na vyjazdenú cestičku tiahnucu sa cez údolie. Blížil sa k nej muž v žiarivočervenom kabáte. Sledovala, ako odbočil k statku, no keď si uvedomila, že ho bude musieť privítať, zachvátila ju panika. Rýchlo sa ukryla za roh domu, napľula si do dlaní, aby si ich očistila, a utrela si nos do rukáva. Keď sa vrátila pred dom, jazdec tam už na ňu čakal.

„Dobrý deň, mladá dáma.“ Muž si pobavene obzeral Steinu a jej špinavé sukne. „Vidím, že som ťa vyrušil pri práci.“ Steina naňho zížala, kým nezosadol. Ladne prešvihol nohu ponad chrbát koňa. Hoci bol statný, poľahky dopadol na nohy. „Vieš, kto som?“ Hľadel na ňu, či neuvidí aspoň záblesk poznania.

Steina pokrútila hlavou.

„Som dištriktuálny komisár Björn Audunsson Blöndal.“ Mierne kývol hlavou a napravil si kabát, ktorý, ako si Steina hneď všimla, bol ozdobený striebornými gombíkmi.

„Ste z Hvammuru,“ zamrmlala.

Blöndal sa trpezlivo usmieval. „Áno. Som nadriadený tvojho otca. Prišiel som sa s ním porozprávať.“

„Nie je doma.“

Blöndal sa zamračil. „A tvoja matka?“

„Sú na návšteve u príbuzných na juhu údolia.“

„Aha.“ Uprene sa zadíval na mladú ženu, ktorá sa vrtela a nervózne hľadela na polia. Na nose a čele mala roztrúsené pehy, ale inak bola jej pokožka bledá. Hnedé oči mala posadené ďaleko od seba a medzi prednými zubami sa jej vynímala široká medzera. Na Blöndala pôsobila nemotorne. Všimol si, že dievča má pod nechtami špinu.

„Budete sem musieť prísť neskôr,“ navrhla nakoniec Steina.

Blöndal stuhol. „Môžem ísť aspoň dnu?“

„Och. Ak chcete. Koňa si môžete priviazať tam.“ Steina si hrýzla do pery, kým Blöndal nepriviazal koňa ku kolu v záhrade, potom sa otočila a vbehla do domu.

Blöndal ju nasledoval. Musel sa zohnúť, aby prešiel cez nízke dvere chalupy. „Vráti sa otec ešte dnes?“

„Nie,“ znela stručná odpoveď.

„Aká smola,“ pošťazoval sa Blöndal. Potkýnal sa v tmavej chodbe za Steinou, ktorá ho viedla do badsofy. Od svojho vymenovania za dištriktuálneho komisára stučnel a zvykol si na priestrannšie obydlie z importovaného dreva, ktoré dostal pre seba a svoju rodinu vo Hvammure. Sedliacke chalupy a statky ho odpudzovali svojimi stiesnenými izbami postavenými z hliny, v ktorých sa v lete dvíhali kúdoly prachu a dráždili mu pľúca.

„Komisár...“

„Dištriktuálny komisár.“

„Prepáčte, dištriktuálny komisár. Mamička a ocko, teda Margrét a Jón, sa vrátia zajtra. Alebo pozajtra. Podľa počasia.“ Steina ukázala na sivý vlnený záves, ktorý v úzkej miestnosti oddeľoval badsofu od maličkého salónika. „Sadnite si tam,“ vyzvala ho. „Idem pohľadať sestru.“

Lauga Jónsdóttir, Steinina mladšia sestra, plela biedne zeleninové hriadky neďaleko statku. Bola sklonená nad burinou, preto nevidela príchod dištriktuálneho komisára, ale sestrino volanie počula oveľa skôr, než ju zbadala.

„Lauga! Kde si? Lauga!“

Lauga sa postavila a utrela si špinavé ruky do zástery. Nezakričala na sestru, ale trpezlivo čakala, kým ju Steina, ktorá bežala a potkýnala sa o dlhé sukne, neuvidí.

„Všade som ťa hľadala!“ zvolala udýchaná Steina.

„Čo sa s tebou, pre zmilovanie Božie, porobilo?“

„Komisár je tu!“

„Kto?“

„Blöndal!“

Lauga zízala na sestru. „Dištriktuálny komisár Björn Blöndal? Utri si nos, Steina, tečie ti z neho.“

„Sedí v salóniku.“

„Kde?“

„Vieš, za závesom.“

„Nechala si ho tam *samého*?“ Lauga prekvapene zalapala po dychu.

Steina sa zatvárila nešťastne. „Prosím, poď sa s ním porozprávať.“

Lauga zazrela na sestru, potom si rýchlo odviazala špinavú zásteru a hodila ju vedľa ligurčeka. „Steina, niekedy naozaj nerozumiem, čo ti behá po rozume,“ zamrmlala, keď rýchlym krokom kráčali k chalupe. „Nechať muža, ako je Blöndal, sedieť *samého* v našej badsofe.“

„V salóniku.“

„Aký je v tom rozdiel? Predpokladám, že na pitie si mu dala srvátku pre sluhov.“

Steina sa obrátila k sestre s vydeseným výrazom na tvári. „Nedala som mu nič.“

„Steina!“ Lauga sa rozbehla. „Bude si myslieť, že sme sedliaci!“

Steina sledovala, ako sestra beží medzi trsmi trávy. „My *sme* sedliaci,“ zahundrala.

Lauga si rýchlo umyla tvár a ruky a schmatla čistú zásteru od Kristín, ich slúžky, ktorá sa pred cudzím hlasom ukryla v kuchyni. Lauga našla dištriktuálneho komisára sedieť za malým stolíkom v salóniku. Čítal si nejaký kus papiera. Ospravedlnila sa mu za sestrinu nezdvorilosť, ponúkla mu tanier studenej nakrájanej baraniny, ktorý od nej prijal, ho-

ci sa tváril trochu urazene. Kým jedol, postávala bokom a pozorovala, ako sa mu pri hryzení hýbu tučné pery. Možno jej otca povýšia z dištriktuálneho úradníka do ešte vyššej funkcie. Možno dostane uniformu alebo mzdu od dánskeho kráľovského dvora. Možno z toho budú nové šaty aj pre ňu. Nový domov. Viac sluhov.

Blöndal nožom vyškrabal z taniera zvyšky jedla.

„Dáte si *skyr* a smotanu, dištriktuálny komisár?“ opýtala sa a zobrala prázdny tanier.

Blöndal pokýval rukou, akoby sa chystal odmietnuť, no potom zaváhal. „Dobre teda. Ďakujem.“

Lauga sa zapýrila a ponáhľala sa po syr.

„A nenamietal by som ani proti káve,“ zakričal za ňou, keď prechádzala za záves.

„Čo od nás chce?“ spýtala sa Steina, ktorá sa krčila pri ohni v kuchyni. „Nepočujem nič okrem toho, ako buchoceš hore-dole po chodbe.“

Lauga jej strčila špinavý tanier. „Ešte nič nepovedal. Chce *skyr* a kávu.“

Steina si s Kristín vymenila pohľad a slúžka zagúľala očami. „Nemáme kávu,“ pošepkala Steina.

„Ale áno. Videla som ju minulý týždeň v špajze.“

Steina zaváhala. „Ja... ja som ju vypila.“

„Steina! Káva nie je pre nás! Máme ju na zvláštne príležitosti!“

„Príležitosti? Komisár nás nikdy nenavštevuje.“

„Dištriktuálny komisár, Steina!“

„Onedlho sa vrátia sluhovia z Reykjavíku. Možno nejakú prinesú.“

„To bude potom. No čo budeme robiť teraz?“ Nahnevaná Lauga postrčila Kristín ku komore. „*Skyr* a smotanu. Rýchlo.“

„Chcela som vedieť, ako chutí,“ vysvetľovala Steina.

„Už sa s tým nedá nič robiť. Daj mu namiesto toho čerstvé mlieko. Keď nachystáš, odnes to do salónika. Vlastne nie, nech to spraví Kris-

tín. Vyzeráš, akoby si sa vŕtala s koňmi v prachu.“ Lauga sa pozrela na kúsok hnoja na Steininom oblečení a odišla na chodbu.

Blöndal na ňu čakal. „Mladá dáma, isto sa čuduješ, čo ma privádza na návštevu k tvojej rodine.“

„Volám sa Sigurlaug. Alebo Lauga.“

„Dobre, Sigurlaug.“

„Týka sa to práce môjho otca? Je...“

„Na juhu, viem. Povedala mi to tvoja sestra a... Ach, pozri, akurát ide.“

Lauga sa otočila a zbadala Steinu, ktorá sa práve vynárala spoza závesu. V jednej zababranej ruke niesla syr, smotanú a bobuľové ovocie, v druhej mlieko. Lauga sa na sestru zdesene pozrela, keď Steina nechtiac obtrela *skyr* o kraj závesu. Zdalo sa však, že dištriktuálny komisár si to vôbec nevšimol.

„Pane,“ zamrmlala Steina. Postavila misku a pohár na stôl pred ním a potom vystrúhala ťarbavý pukerlík. „Nech vám padne na úžitok.“

„Ďakujem,“ odvetil Blöndal. Kriticky si obzrel *skyr* a potom sa zádíval na sestru. Neúprimne sa usmial. „Ktorá je staršia?“

Lauga štuchla Steinu, ale tá ostala ticho. S otvorenými ústami zízala na komisárovu žiarivočervenú uniformu.

„Ja som mladšia, dištriktuálny komisár,“ ozvala sa po chvíli Lauga a usmiala sa, aby ukázala jamky na lícach. „O rok. Steinvör bude mať tento mesiac dvadsaťjeden.“

„Všetci ma volajú Steina.“

„Obe ste pekné,“ pochválil ich Blöndal.

„Ďakujeme, pane.“ Lauga znova štuchla Steinu.

„Ďakujeme,“ zamrmlala Steina.

„Obe máte otcove plavé vlasy, hoci vidím, že po mame ste zdedili modré oči,“ pokračoval a kývol hlavou na Laugu. Posunul k nej nedotknutú misku a zdvihol pohár s mliekom. Ovoňal ho a položil na stôl.

„Prosím, pane, jedzte,“ povzbudzovala ho Lauga.

„Ďakujem, ale odrazu som sýty.“ Blöndal siahol do vrecka na kabáte. „Radšej by som sa síce pozhovával s pánom domu, ale keďže dištriktuálny úradník Jón tu nie je a toto nepočká do jeho návratu, musím si vystačiť s jeho dcérami.“ Vybral kus papiera a roztvorený ho položil na stôl, aby si ho mohli prečítať.

„Predpokladám, že viete o udalosti, ktorá sa udiala minulý rok v Illugastadire.“

Steinu trhlo. „Máte na mysli vraždy?“

Lauga prikývla a jej modré oči náhle zväžneli. „Súdny proces prebiehal vo vašom dome.“

Blöndal prikývol. „Áno. Vražda bylinkára Natana Ketilssona a Pétura Jónssona. Keďže k tejto nešťastnej a smutnej udalosti došlo v húnavatnskom dištrikte, ktorý je, ako iste viete, pod mojou správou, bolo mojou povinnosťou spolupracovať s magistrátom a s krajiniským súdom v Reykjavíku, aby sme sa dohodli, čo urobíme s obžalovanými.“

Lauga zdvihla papier a prešla k oknu, aby si ho prečítala pri lepšom svetle. „Takže sa to už skončilo.“

„Práve naopak. Obžalovaných minulý rok v októbri pred súdom tejto krajiny uznali za vinných z vraždy aj podpaľačstva. Tento prípad sme teraz postúpili najvyššiemu súdu v Kodani v Dánsku. Kráľ...“ Blöndal urobil dramatickú pauzu, „... sám kráľ sa musí dozvedieť o zločine a súhlasiť s mojím pôvodným rozsudkom – popravou. Ako si môžete samy prečítať, každý z nich dostal trest smrti. Je to víťazstvo spravodlivosti, s čím dozaista súhlasíte.“

Lauga bezmyšlienkovite prikývla. Stále nedočítala. „Nepošlú ich do Dánska?“

Blöndal sa usmial, zaklonil sa na drevenej stoličke a odlepil podošvy čižiem od zeme. „Nie.“

Lauga sa naňho zmätene pozrela. „Potom mi, pane, odpustite moju nevedomosť, ale kde budú?“ Stíchla.

Blöndal odsunul stoličku, na ktorej sedel, a postavil sa vedľa nej k oknu. Steinu si vôbec nevšimol. Vykukol cez vysušený ovčí mechúr, čo slúžil namiesto skla, a všimol si, ako sa jeho matným povrchom vinie žila. Striaslo ho. Na svojom dome mal sklenené okná.

„Popravlia ich tu,“ vyslovil nakoniec. „Na Islande. Na severe Islandu, aby som bol presný. Ja a sudca, ktorý predsedal v Reykjavíku, sme sa uzniesli, že to bude...“ Odmlčal sa, premýšľal. „Ekonomicky výhodnejšie.“

„Naozaj?“

Blöndal sa zamračil na Steinu, ktorá si ho podozrievavo premeriavala. Načiahla sa a vytiahla Lauge z ruky list papiera.

„Áno, i keď nepopieram, že poprava prinesie našej spoločnosti možnosť vidieť na vlastné oči dôsledky ťažkého zločinu. Ako isto vieš, bystrá Sigurlaug, takýchto veľkých zločincov väčšinou posielame potrestať do Dánska, kde sú žaláre a podobné ustanovizne. Keďže sa rozhodlo, že všetkých troch popravlia na Islande, v rovnakom dištrikte, v akom spáchali svoj zločin, potrebujeme miesto, kde ich budeme držať, kým sa nerozhodne o dátume popravy.“ Blöndal sa otočil a znova sa usadil. „Preto som sa rozhodol, že by mali byť umiestnení na statky do domovov bezúhonných kresťanov, ktorí by v nich svojím dobrým príkladom vyvolali túžbu po pokání a zároveň by mohli mať z práce väzňov úžitok, kým budú čakať na rozhodnutie.“

Blöndal sa naklonil ponad stôl k Steine, ktorá sa naňho uprene dívala, jednou rukou si zakrývala ústa a v druhej zvierala list. „U Islandanov,“ pokračoval, „ktorí sú schopní plniť si svoje povinnosti vládných úradníkov tým, že väzňom poskytnú ubytovanie.“

Lauga sa zadivene pozrela na dištriktuálneho komisára. „Nemôžu byť umiestnení v Reykjavíku?“ zašepkala.

„Nie. Bolo by to nákladné.“ Zamával rukou vo vzduchu.

Steina prižmúrila oči. „Tak ich dáte *sem*? K nám? Lebo súd v Reykjavíku nechce mať výdavky s ich cestou do zahraničia?“

„Steina,“ zahriakla ju Lauga.

„Tvoja rodina dostane odškodnenie,“ odvetil zamračený Blöndal.

„A čo budeme robiť? Pripútame ich okovami k posteliám?“

Blöndal sa pomaly postavil a narovnal. „Nemám na výber,“ zhrnul a jeho hlas bol odrazu tichý a nebezpečný. „K hodnosti tvojho otca patria aj povinnosti. Som si istý, že on by sa nevzpieral. Kornsá nemá dostatok rúk, ktoré by ju obrobili, a navyše je tvoja rodina v zlej finančnej situácii.“ Pristúpil k Steine, zadíval sa do jej malej špinavej tváre v matnom svetle. „Steinvör, neboj sa, ani teba, ani tvoju rodinu nezaťažím starostlivosťou o všetkých troch väzňov. Ide len o jednu ženu.“ Položil jej ťažkú ruku na plece a nevšimol si, že sa od neho odtiahla. „Hádám sa nebojíš vlastného pohlavia?“

Keď Blöndal odišiel, Steina sa vrátila do salónika a zobrala nezjednú misku skyru. Na okraji sa zrazila smotana. Triasla sa od bezmocnosti a hnevu. Zatlačila misku z celej sily do stola a zahryzla si do spodnej pery. Potom sa vrátila do kuchyne.

†

SÚ CHVÍLE, KEĎ PREMÝŠLAM, či už nie som mŕtva. Toto nie je život. To čakanie v tme, v tichu, v miestnosti takej zatuchnutej, že som už zabudla, ako vonia čerstvý vzduch. Nočník je plný mojich výkalov a hrozí, že začne pretekať, ak ho niekto čoskoro nepríde vyprázdniť.

Kedy tu boli naposledy? Všetko sa premenilo na jednu dlhú noc.

V zime to bolo lepšie. V zime boli ľudia v Stóra-Borgu väzňami rovnako ako ja. Všetci sme sa delili o badsofu, keď statok zavial sneh. Cez deň horeli lampy, a keď došiel olej, horeli sviečky, aby držali tmu na uzde. Potom prišla jar a mňa presunuli do komory. Nechali ma samu, bez svetla. Nedokázala som zmerať čas ani odlíšiť deň od noci. Teraz mi robia spoločnosť len okovy na rukách, hlinená podlaha, pokazené krosná, zabudnuté v kúte, a staré zlomené vreteno.

Možno už je leto. Počujem kroky sluhov duniace na chodbe. Vrzgajú dverami, keď chodia po dome. Niekedy sa ku mne dostane vysoký, ostrý smiech slúžok, ktoré vonku klebetia, a viem, že počasie sa zlepšilo, že vietor prestal zavýjať. Zatvorím oči a predstavím si údolie počas dlhých letných dní. Slnko zohrieva celú zem, kým sa na jazerách neobjavia krdle labutí a oblaky sa nezdvihnú, aby odhalili výšku oblohy, takej žiarivej a skvostne modrej, až sa človeku chce zaplakať.

†

TRI DNI PO TOM, čo Björn Blöndal navštívil dievčatá v Kornsó, vydali sa domov ich otec, dištriktuálny úradník vo Vatnsdalure Jón Jónsson a jeho manželka Margrét.

Jón, mierne zhrbený a šlachovitý muž, po päťdesiatich piatich zimách s priam snehobielymi blond vlasmi a veľkými ušami, vinou ktorých pôsobil trochu nahlúplo, kráčal pred koňom, viedol ho za opraty a s ľahkosťou stúpал po nerovnom teréne. Jeho manželka sedela na čiernej kobyle. Bola zmorená cestou, hoci by si to nikdy nepriznala. Sedela s nadvihnutou bradou, hlava sa jej hompálala na tenkom, trasúcom sa krku. Spod opuchnutých viečok si obzerala statok za statkom, keď prechádzali okolo malých gazdovstiev v údolí Vatnsdalur. Zatvárala ich, len keď sa rozkašľala. Keď kašeľ ustal, naklonila sa cez koňa, odplula si, utrela si ústa končekom šálu a zamrmlala krátku modlitbu. Manžel sa k nej v takých chvíľach na okamih otočil, akoby sa bál, že spadne z koňa, ale inak bez zastavenia pokračovali v ceste.

Margrét, unavená po ďalšom záchvate kašľa, odplula do trávy a pritlačila si dlane na hrud', kým znova nechytla dych. Keď prehovorila, mala zachrípnutý hlas.

„Pozri sa, Jón, v Áse majú ďalšiu kravu.“

„Hm?“ Jej manžel bol ponorený do svojich myšlienok.

„Povedala som,“ ozvala sa Margrét a odkašľala si, „že v Áse majú ďalšiu kravu.“

„Nevrav.“

„Som prekvapená, že si si to nevšimol.“

„Aha.“

Margrét zažmurkala v súmračnom svetle a v dialke zbadala nejasné obrysy statku Kornzá.

„Už sme skoro doma.“

Manžel súhlasne zamrmlal.

„Človeka to prinúti premýšľať, však, Jón? Zišla by sa nám ďalšia krava.“

„Zišlo by sa nám oveľa viac vecí.“

„No ďalšia krava by sa nám hodila. Mali by sme viac masla. Mohli by sme si dovoliť ďalšieho pomocníka na kosbu.“

„Všetko má svoj čas, drahá Margrét.“

„Dovtedy už budem mŕtva.“

Slová z jej úst zneli trpkjšie, než zamýšľala. Jón neodpovedal, len čosi zamrmlal koňovi, aby ho pohnal vpred. Margrét zazerala na jeho jazdecký klobúk, akoby ho chcela silou vôle prinútiť, aby sa otočil. Keď však kráčal ďalej, zhlboka sa nadýchla a znova sa zadívala na statok Kornzá.

Bolo neskoro popoludní a svetlo nad poľami s jačmeňom pomaly mizlo, zacláňali ho nízke mraky zbiehajúce sa z východu. Fľaky špinavého snehu na horskom chrbte vyzerali chvíľu matne a sivo, no keď sa mraky pohli, jagali sa nabielo. Letné vtáctvo lietalo ponad polia a chytalo hmyz, čo sa nad ním mihotal. Bolo počuť plačlivé bečanie oviec, ktoré chlapani hnali k statkom.

V Kornzá vyšli Lauga a Steina zo statku, aby nabrali vodu z horského potoka. Lauga si šúchala oči v slnečnom svetle a Steina bezmyšlienko-

vite kývala vedrom a pri každom kroku si ním buchla o bok. Nerozprávali sa.

Posledné dni obe sestry pracovali úplne mlčky. Oslovovali sa, len keď potrebovali rýľ alebo chceli vedieť, ktorý sud so solenou treskou by mali otvoriť ako prvý. Ticho, ktoré sa začalo po hádke po návšteve dištriktuálneho komisára, bolo plné zlosti a úzkosti. Obe vyčerpala hlavne snaha čo najmenej sa prihovárať tej druhej. Lauga rozčuľovala tvrdohlavosť a nemotornosť staršej sestry. Nemohla prestať myslieť na to, čo povedia ich rodičia o Blöndalovej návšteve. Steinina nezdvorilá reakcia na správu, ktorú im oznámil, by mohla ovplyvniť ich spoločenské postavenie. Björn Blöndal bol mocný muž a určite by sa nedal zstrašiť dievčaťom. Nevedela, že od Blöndala závisí živobytie ich rodiny? Veď by si len plnili svoje povinnosti.

Steina sa usilovala vôbec nemyslieť na vrahyňu. Bolo jej nevoľno zo samého zločinu, no pri spomienke na to, ako necitlivo im komisár vnútil starostlivosť o kriminálničku, jej od zúrivosti sťahovalo hrdlo. Lauga bola mladšia, nemala by jej preto hovoriť, čo má či nemá robiť. Odkiaľ má ovládať všetky zdvorilostné úkony, ktoré sa patrí predvádzať pre tučných chlapov v červených kabátoch? Nie. Lepšie bolo vôbec nemyslieť.

Ťarcha vedra ťahala Steinino plece k zemi. Dievča zazívalo. Lauga vedľa nej si nemohla pomôcť a tiež zívla. Na krátku chvíľu sa na seba pozreli a uvedomili si, že sú rovnako unavené, no to sa rýchlo skončilo, keď Lauga napomenula Steinu, aby si zakryla ústa. Staršia sestra sa nahnevala a zaborila pohľad do zeme.

Nežné lúče popoludňajšieho slnka im zohrievali líca po ceste k potoku. Nefúkal vietor a údolie bolo také tiché a nehybné, že mladé ženy spomalili krok, aby šli v rytme so spomaleným vzduchom. Blížili sa ku skalnatému výbežku, ktorý obklopoval potôčik, keď sa Lauga obrátila, aby si vyslobodila sukňu, ktorá sa jej zachytila o trne, a v dialke zbadala koňa.

„Oh!“ zvolala.

Steina sa otočila. „Čo je zasa?“

Lauga kývla hlavou smerom ku koňovi. „Je to mamička a ocko,“ ozvala sa zadychčane. „Vrátili sa.“ Prižmúrenými očami hľadela cez ostré slnko ožarujúce polia. „Áno, sú to oni,“ zopakovala akoby sama pre seba. Lauga odrazu znervóznela, podstrčila svoje vedro Steine a naznačila jej, aby pokračovala k potoku. „Naplň ich. Zvládneš obe, však? Bude lepšie, ak... pôjdem ja. Aby som rozložila oheň.“ Štuchla Steinu do pleca silnejšie, než chcela, a potom sa otočila na päte.

Kríky popri chodníku sa zadrapovali do Lauginých pančúch, keď sa náhlila k statku. Uľavilo sa jej. Teraz ocko vyrieši ťažkosti s dištriktuálnym komisárom aj s Agnes Magnúsdóttir.

Roztvorila vchodové dvere, prešla chodbou a odbočila doľava do kuchyne. V neprítomnosti panej domu si Kristín zobrala na popoludnie voľno, aby navštívila svoju rodinu, ale z ranného ohňa sa stále dymilo. Lauga naň napochytro nahádzala vysušené lajná a takmer zadusila plamene, ktoré sa však rýchlo opäť zjavili. Ako otec zareaguje na návštevu dištriktuálneho komisára? Ako dlho bude väzenkyňa v Kornsá? Nemala ani jeho list, čo jej priniesol, lebo Steina ho počas ich hádky hodila do ohňa.

Zavesila hrniec na hák nad plameňmi. Aj tak bola presvedčená, že keď sa o tom otec dozvie, vyrieši to.

Mechmi rozdúchala oheň, potom rýchlo prebehla po chodbe a vystrčila hlavu z dverí. Zachvátila ju ďalšia vlna paniky. Ako to otec vyrieši? Strčila hlavu dnu a vošla do komory, aby odtiaľ vzala potraviny na polievku. Ostalo im len trochu jačmeňa. Stále čakali na paholkov, ktorí išli za obchodníkmi na juh.

Lauga prešla cez dvere a skoro sa potkla o zvýšený prah. Vošla do komory, aby vzala kúsok baraniny. V tomto ročnom období nemalo zmysel rezať údenú jahňacinu, ale zo zimy ostalo niekoľko kusov jaterníc. Boli síce kyslé, ale dobré.

Najeme sa spolu v badsofe. Potom im to poviem, rozhodla sa Lauga. Počula klopkanie podkov v záhrade pred domom.

„Komið þið sæl!“ Lauga vyšla z chalupy, utrela si z rúk prach a špinu a zastrčila si vlasy pod čepiec. „Som rada, že ste sa obaja vrátili zdraví.“

Jón spomalil koňa a zastavil. Usmieval sa na ňu spod jazdeckého klobúka. Zdvihol ruku na pozdrav a potom k nej podišiel, aby jej dal rýchlu otcovskú pusku.

„Malá Lauga. Ako sa vám tu darilo?“ otočil sa ku koňovi, aby z neho zložil niekoľko balíkov.

„Ahoj, mamička.“

Margrét sa pozrela na Laugu láskavým pohľadom, hoci sa jej ledva pohli pery. „Ahoj, Sigurlaug,“ odzdravila.

„Vyzeráš dobre.“

„Stále žijem,“ odvetila.

„Si unavená?“

Margrét ignorovala jej otázku a nemotorne sklzla na zem. Lauga hanblivo objala matku, potom pohladila kobyľu po nose. Cítila, ako sa jej zachveli nozdry a na dlani ju poštekľil horúci vlhký dych.

„Kde máš sestru?“

Lauga sa zadívala na výbežok, kde sa nachádzal prameň, ale nevidela tam nijaký pohyb. „Išla po vodu na večeru.“

Margrét zdvihla obočie. „Myslela som si, že nás príde privítať.“

Lauga sa znova otočila k otcovi, ktorý ukladal balíky zo sedla na zem. Zhlboka sa nadýchla. „Ocko, musím ti niečo povedať.“

Začal z kobyľy odväzovať hrubý povraz. „Nieкто umrel?“

„Čože?“

„Uhynuli nám zvieratá?“

„Ach. Nie, nič také,“ odpovedala Lauga a potom rýchlo dodala: „Vďaka Bohu.“ Prikročila bližšie k otcovi. „Radšej by som ti to povedala niekde inde.“

Matka ju však začula. „Pokojne povedz, čo máš na srdci, pred nami obomi, Lauga.“

„Nechcem ťa rozčúliť, mamička.“

„Ach, ja som často rozčúlená,“ odvetila Margrét a odrazu sa usmiala. „To je daň za to, že mám deti a sluhov, na ktorých musím dozerať.“ Potom prikázala manželovi, aby sa uistil, že zvyšné balíky nezložil do kaluží, zdvihla niekoľko balíčkov a vykročila do domu. Lauga ju nasledovala.

Jón vošiel do badsofy a posadil sa vedľa manželky. Lauga im priniesla po miske polievky.

„Hádam vás teplé jedlo vzpruží,“ ozvala sa.

Jón sa pozrel na Laugu, ktorá pred ním stála s táckou v rukách. „Môžem sa najprv prezliecť?“

Lauga zaváhala, no položila tácku na posteľ vedľa mamy, kľakla si a začala rozväzovať Jónove topánky. „Musím vám obom niečo oznámiť.“

„Kde je Kristín?“ spýtala sa ostro Margrét, keď sa Jón zaklonil a nechal dcéru, aby mu z chodidla stiahla mokrú ponožku.

„Steina jej dala pol dňa voľno,“ odpovedala Lauga.

„A kde je Steina?“

„Ach, to neviem. Niekde tu.“ Lauga cítila, ako sa jej v panike napína žalúdok. Uvedomovala si, ako skúmavo na ňu rodičia hľadajú. „Ocko, kým ste boli preč, navštívil nás dištriktuálny komisár Blöndal,“ zašepkala.

Jón sa vystrel a pozrel sa na dcéru. „Dištriktuálny komisár?“ zopakoval.

„Mal pre teba list, ocko.“

Margrét sa dívala na Laugu. „Prečo neposlal sluhu? Si si istá, že to bol Blöndal?“

„Mamička, prosím.“

Jón bol ticho. „Kde je ten list?“ opýtal sa.

Lauga mu vyzula topánku aj z druhej nohy a nechala ju dopadnúť na zem. Z kože odleteli kúsky blata.

„Steina ho spálila.“

„Prečo? Panebože!“ vykrikla Margrét.

„Mamička! To je v poriadku. Viem, čo sa v ňom písalo. Ocko, chcú nás prinútiť, aby sme...“

„Ocko!“ zaznel z chodby Steinin hlas. „Nikdy neuhádneš, koho budeme mať zavretého v našom dome!“

„Zavretého?“ Margrét sa otočila, aby lepšie videla na staršiu dcéru, ktorá sa odrazu zjavila v miestnosti. „Och, Steina, si úplne premočená.“

Steina sa pozrela na svoju mokrú zásteru a pokrčila plecami. „Spadli mi vedrá, tak som sa musela vrátiť a znova набраť vodu. Ocko, Blöndal nás núti, aby sme prijali Agnes Magnúsdóttir do *nášho* domu!“

„Agnes Magnúsdóttir?“ Margrét sa zdesene otočila na Laugu.

„Áno, mamička, tú vrahyňu!“ zvolala Steina, odviazala si mokrú zásteru a hodila ju na najbližšiu posteľ. „Tú, čo zabila Natana Ketilssona!“

„Steina! Práve som chcela ockovi vysvetliť...“

„A Pétura Jónssona, mamička.“

„Steina!“

„Viem, Lauga, chcela si im to oznámiť ty.“

„Nemala by si prerušovať...“

„Dievčatá!“ Jón sa postavil s rozpaženými rukami. „Dost'. Začni od začiatku, Lauga. Čo sa stalo?“

Lauga zaváhala, no potom rodičom porozprávala všetko, čo si z návštevy dištriktuálneho komisára pamätala. Keď hovorila o obsahu listu, tvár jej horela od vzrušenia.

Prv než stihla dokončiť, Jón sa začal opäť obliekať.

„Toto určite nie je niečo, čo by sme museli urobiť!“ Margrét potiahla manžela za rukáv, ale Jón sa jej vytrhol. Odmietol sa pozrieť na znepokojenú tvár svojej manželky.

„Jón,“ zamrmlala Margrét. Nasmerovala pohľad na dcéry. Obe sedeli s rukami v lone a v tichosti pozorovali rodičov.

Jón si znova natiahol čižmy a zapol si pracky okolo členkov. Koža zavžgala, keď si ich pevne utiahol.

„Je prineskoro, Jón,“ oslovila ho Margrét. „Ideš do Hvammuru? Všetci tam budú spať.“

„Tak ich zobudím.“ Zvesil z klinca jazdecký klobúk, chytil manželku okolo pliec a jemne ju odstrčil z cesty. S dcérami sa rozlúčil kývnutím hlavy, pevným krokom vyšiel z izby, prešiel po chodbe a zavrel za sebou vchodové dvere.

„Čo budeme robiť, mamička?“ zaznel z temného kúta izby Laugin ustráchaný hlas.

Margrét zavrela oči a zhlboka sa nadýchla.

Jón prišiel späť do Kornsó o niekoľko hodín. Kristín sa vrátila po návšteve rodiny a Margrét ju vyhrešila, a tak sa urazene mračila na Steinu. Margrét rozmýšľala, či nemá dievčatá prinútiť, aby sa pomerili. Keď začula tiché zaškrípanie dverí a manželove ťažké kroky na chodbe, zdvihla hlavu od štrikovania.

Jón vošiel dnu a pozrel sa na manželku. Zaťala čelusť.

„Nuž?“ Margrét odvieďla manžela k jeho posteli.

Jón sa mocoval s prackami na čižmách.

„Prosím, ocko,“ pridala sa Lauga a kľakla si pred neho. „Čo vrael dištriktuálny komisár Blöndal?“ Trhla čižmou, aby ju stiahla. „Naozaj sem príde tá nebezpečná žena?“

Jón prikývol. „Lauga má pravdu. Agnes Magnúsdóttir prevezú zo Stóra-Borgu a privezú ju sem.“

„Ale prečo, ocko?“ spýtala sa potichu Lauga. „Spravili sme niečo zlé?“

„Neurobili sme nič zlé. Som dištriktuálny úradník. Nemôžu ju dať len tak do hociktorej rodiny. Sú za ňu zodpovední poverení úradníci a ja som jeden z nich.“

„V Stóra-Borgu je *dostatok* úradníkov,“ oponovala podráždene Margrét.

„Aj tak ju musia previezť. Došlo k istej nepríjemnosti.“

„Čo sa stalo?“ zaujímalo Lauga.

Jón sa zadíval do bledej tváre svojho najmladšieho potomka. „Nič, čím by sme sa museli trápiť,“ hlesol nakoniec.

Margrét sa ostro zasmiala. „Len tak sa poddáme? Ako keď sa pes hodí na chrbát?“ Zasyčala: „Tá Agnes je *vrahyňa*, Jón! Máme dcéry, paholkov. Dokonca aj Kristín! Sme za nich zodpovední!“

Jón sa na manželku veľavýznamne pozrel. „Blöndal nás odškodní, Margrét. Zaplatí nám za to, že ju tu budeme držať.“

Margrét zmĺkla. Po chvíli prehovorila rezignovaným tónom. „Možno by sme mali dievčatá poslať preč.“

„Nie, mamička! Nechcem odísť,“ skríkla Steina.

„Bolo by to pre tvoje dobro.“

Jón si odkašlal. „Dievčatá budú s tebou v bezpečí, Margrét. Ešte jedna vec. Björn Blöndal ma požiadal, aby som bol vo Hvammure v tú noc, keď sem väzenkyňu dovezú.“

Margrét bezmocne otvorila ústa. „Takže sa s ňou mám stretnúť *ja*?“

„Ocko, nemôžeš tu s ňou nechať mamičku osamote,“ zvolala Lauga.

„Nebude sama. Budete tu aj vy. Prídu strážnici zo Stóra-Borgu. A reverend. Blöndal to zariadil.“

„A čo také dôležité bude vo Hvammure, že Blöndal trvá na tvojej prítomnosti práve v tú noc, keď do nášho domu vnúti kriminálničku?“

„Margrét...“

„Nie, trvám na odpovedi. Je to nespravodlivé.“

„Budeme diskutovať o tom, kto sa stane katom.“

„Katom?!“

„Budú tam prítomní všetci dištriktuálni úradníci vrátane úradníkov z Vatnsnesu, ktorí pricestujú s jazdcami zo Stóra-Borgu. Prespíme tam a na druhý deň sa vrátim.“

„A dovedy budem sama so ženou, ktorá zabila Natana Ketilssona.“

Jón sa pokojne pozrel na manželku. „Budeš tu mať svoje dcéry.“

Margrét chcela ešte niečo dodať, ale potom si to rozmyslela. Zdvihla večeru, hoci jej bolo zle od žalúdka. V ruke držala drevenú misku a skúmala kusy baraniny plávajúce v mastnej polievke. Pomaly zobrala lyžicu, vložila si kúsok do úst a začala žuť. Jazykom našla v mäse chrupavku a premohla sa, aby ju nevyplula. Namiesto toho ju rozhrýzla a v tichosti prehltla.

†

KÝM ROZHODNÚ O MOJOM ODCHODE, muži zo Stóra-Borgu mi občas večer zviažu nohy, ako keď zväzujú predné nohy koňa, aby sa uistili, že neujdem. Zdá sa, že sa pre nich každým dňom stávam čoraz viac zvieratom, ďalším zverom s tupým pohľadom, ktoré krmia zvyškami a držia ho vnútri, aby nebolo vystavené nepriaznivému počasiu. Nechávajú ma v tme, odopierajú mi svetlo aj vzduch, a keď ma musia premiestniť, zviažu ma a odvedú, kam treba.

Nikdy sa tu so mnou nez hovárajú. V zime v badsofe som vždy počula, ako dýcham, a bála som sa preglgať od strachu, že ma začuje celá izba. Jediné zvuky, ktoré môjmu telu robili spoločnosť, boli šuchotanie stránok *Biblie* a šepkanie. Zachytávala som svoje meno na ich perách a vedela som, že mi nežehnajú. Teraz, keď ich zákon núti prečítať mi slová listu či vyhlásenia, hovoria, akoby ich slová patrili niekomu za mojím chrbtom. Odmietajú sa mi pozrieť do očí.

Ty, Agnes Magnúsdóttir, si bola uznaná za vinnú z podpaľačstva a z účasti na vražde. Ty, Agnes Magnúsdóttir, si bola odsúdená na smrť. Ty, Agnes. *Agnes.*

Nepoznajú ma.

Som ticho. Som rozhodnutá uzavrieť sa pred svetom, zatvrdiť si srdce a držať sa toho, čo mi ešte neukradli. Nedovolím, aby som sa v sebe stratila. To, kto som, budem držať vo svojom vnútri. Budem pevne zviať všetko, čo som videla, počula a cítila. Básne, čo som zložila, keď som prala, kosila a varila, kým som si nezodrela ruky. Sága, čo viem naspamäť. Potápam všetko, čo mi ostalo, a ponáram sa pod vodu. Ak prehovorím, vyjdú mi z úst len bubliny vzduchu. Nebudú si môcť nechať moje slová. Uvidia pobehlicu, šialenca, vrahyňu, ženu, z ktorej kvapká krv do trávy a smeje sa s ústami plnými zeme. Povedia Agnes a uvidia pavúka, bosorku chytenú do spleti vlastnej smrtiacej pavučiny. Možno uvidia jahňa mékajúce za stratenou matkou, okolo ktorého krúžia krkavce. No mňa neuvidia. Nebudem tam.

†

REVEREND THORVÁRDUR JÓNSSON SI VZDYCHOL, keď opustil kostol a ovanul ho chladný, vlhký popoludňajší vzduch. Prešlo niečo vyše mesiaca, odkedy prijal Blöndalovu ponuku navštíviť odsúdenú, no odvtedy každý deň pochyboval o svojom rozhodnutí. Ráno čo ráno bol znepokojený, akoby sa vždy nanovo budil z nočnej mory. Dokonca aj pri každodennej prechádzke do kostolíka v Breidabólstadore, kam sa chodil modliť a v tichosti rozjímať, mu od nervozity zvieralo žalúdok a telo sa mu triaslo, vyčerpané nerozhodnosťou mysle. Dnes to nebolo inak. Keď sedel v tvrdej lavici a hľadel na svoje dlane, prichytil sa pri tom, ako si praje vážne ochorieť, aby nemusel ísť do Kornása. Jeho neochota slúžiť a jeho prianie obetovať také požehnanie, akým bolo zdravie, ho vydesili.

Už je prineskoro, pomyslel si, keď prechádzal cez pomerne úbohú záhradku pred kostolom. Dal si slovo človeku aj Bohu. Niet cesty späť.

Pred smrťou jeho matky bola záhrada plná malých rastliniek, ktoré v lete zdobili hroby fialovými lupeňmi. Matka mu hovorievala, že mŕtvi rozochvievajú kvety, aby nimi po zime zdravili tých, čo idú do kostola. No po jej smrti otec vyšklbal všetky divé kvety a odvtedy boli hroby pusté.

Dvere do breidabólstadurského statku boli otvorené. Tóti vošiel dnu, no z ťažkej horúčavy valiacej sa z kuchyne a zo zápachu lojovej sviečky horiacej na chodbe mu prišlo nevoľno.

Jeho otec sa skláňal nad bublajúcim hrncom a šťuchal do čohosi nožom.

„Asi by som už mal ísť,“ oznámil Tóti.

Otec zdvihol hlavu od ryby v hrnci a prikývol.

„Čakajú, že prídem skoro večer, aby som sa zoznámil s rodinou v Kornsá a bol tam, keď... Nuž, keď dovedú kriminálničku.“

Otec sa zamračil. „Tak teda choď, synak.“

Tóti zaváhal. „Myslíš si, že som pripravený?“

Reverend Jón si vzdychol a zvesil hrniec z háka nad pahrebu. „Počúvaj svoje srdce.“

„Modlil som sa v kostole. Premýšľal som, čo by na to celé povedala mamička.“

Tótiho otec pomaly žmurkol a odvrátil pohľad.

„Čo si myslíš ty, otec?“

„Muž musí dodržať svoje slovo.“

„No bolo to správne rozhodnutie? Nechcem ťa sklamať.“

„Mal by si sa snažiť, aby si nesklamal Pána,“ zahundral reverend Jón a usiloval sa nožom vyloviť rybu z horúcej vody.

„Budeš sa za mňa modliť, otec?“

Tóti čakal na odpoveď, ale nedočkal sa. Možno si myslí, že je vhodnejší kandidát na stretnutie s vrahyňou, napadlo Tótimu. Možno závi-

dí, že si vybrala mňa. Sledoval, ako otec oblizol čepel, na ktorú sa prilepil kúsok ryby. Vybrala si *mňa*, opakoval si.

„Nezobud' ma, keď sa vrátiš,“ zakričal reverend Jón, keď sa jeho syn otočil a vyšiel z miestnosti.

Tóti osedlal koňa a nasadol. „A je to tu,“ zašepkal. Jemne stisol kolená, aby koňa pohnal vpred a obzrel sa na statok. Tenké kruhy dymu z kuchyne sa rozplývali v popoludňajšom mrholení.

Kým kaplán cestoval cez vysokú trávu, ktorá obklopovala kostol v údolí, premýšľal nad tým, čo by mal povedať. Mal by byť priateľský alebo prísny a profesionálny ako Blöndal? Kým šiel, nacvičoval si rôzne tóny hlasu, rozličné pozdravy. Možno by mal počkať, kým ženu neuvidí na vlastné oči. Telom mu nečakane prebehol záchvev vzrušenia. Bola to síce len slúžka, ale bola *vrahyňa*. Usmrtila dvoch mužov. Zabila ich ako zvieratá na bitúнку. Vyslovil to slovo nahlas. *Vrahyňa. Morðingi*. Prekĺzlo mu cez pery ako mlieko.

Počas jeho jazdy po severnom polostrove s tenkým pásom oceána na obzore začali oblaky miznúť a priesmyk zalialo červené svetlo neskorého júna. Na zemi sa trblietali kvapky vody a vrchy vyzerali ružové a tiché, prebiehali cez ne len tiene oblakov plávajúcich na oblohe. Vo vzduchu krivolako poletoval hmyz a v slnečnom svetle sa ligotal ako čiastočky prachu. V chladivom vzduchu údolia visela sladká vôňa vlhkej trávy takmer pripravenej na kosenie. Nervozita, čo sa Tótimu usadila v žalúdku, sa pri pohľade na okolitú krajinu rozplynula.

Všetci sme dietky Božie, pomyslel si. Táto žena je moja sestra v Kristu a ja som jej duchovný brat, ktorý ju musí nasmerovať domov. Usmial sa a popohľal koňa do klusu. „Zachránim ju,“ zašepkal.

DRUHÁ KAPITOLA

3. mája 1828

Undirfell, Vatnsdalur

Odsúdená Agnes Magnúsdóttir sa narodila vo Flage v undirfellskej farnosti v roku 1795. Konfirmáciu absolvovala v roku 1809, v tom čase ju opísali ako dievča s „výnimočným intelektom, dobrými vedomosťami a pochopením kresťanstva“.

Toto sa píše vo farskej knihe v Undirfelle.

P. Bjarnason

VYVIEDLI MA Z MIESTNOSTI a znova mi nasadili okovy. Tentoraz poslali strážnika zo súdu, mladého muža s uhrovitou pleťou a nervóznym úsmevom. Je to sluha z Hvammuru, spoznala som jeho tvár. Keď roztvoril pery, videla som, že v ústach mu hnijú zuby. Jeho dych bol otrasný, ale nebol o nič horší než môj. Viem, že zapáчам. Som pokrytá vrstvou špiny a telesných tekutín: krvi, potu, mastnoty. Nespomínam si, kedy som sa naposledy umývala. Moje vlasy sú ako naolejované povrazy. Snažila som sa ich udržať zapletené, ale nedovolili mi stužky. Strážnikovi som musela pripomínať strašidlo, preto sa na mňa usmial.

Zobral ma z tej strašnej miestnosti, a keď ma viedol cez neosvetlenú chodbu, pridávali sa k nám aj ďalší muži. Boli potichu, ale cítila som ich za sebou, akoby mi studenými rukami zvierali krk. A potom, po mesiacoch strávených len v zápachu vlastného dychu a v smrade z nočníka, ma previedli chodbami Stóra-Borgu na zablatený dvor. Pršalo.

Ten pocit sa nedá slovami opísať. Cítila som sa ako znovuzrodená. Vytackala som sa do svetla sveta a nenásytne som hltala čerstvý morský vzduch. Bolo neskoro a mokré ústa popoludnia ma bozkávali na tvár. V tej krátkej chvíli, keď ma vyviedli cez dvere, mi zakvitla duša. Padla som do blata a tvár som obrátila k nebu, akoby som sa modlila. Bolo mi do plaču od radosti, že som na svetle.

Nejaký muž sa načiahol a vytiahol ma na nohy, ako keď človek vytrháva burinu. Vtedy som si všimla dav, ktorý sa zbehol. Najprv som nevedela, prečo tam muži a ženy nehybne postávajú a civejú na mňa. Pochopila som, že nevidia *mňa*. Bola som dvoma mŕtvymi mužmi. Bola som horiacim statkom. Bola som nožom. Bola som krvou.

Nevedela som, čo mám pred tými ľuďmi robiť. Vtom som zbadala Rósu, ktorá ma pozorovala z diaľky a stískala ruku svojej malej dcérky. Utešilo ma, že som videla niekoho známeho, a podvedome som sa usmiala. No to som nemala robiť. Môj úsmev vyvolal v dave zúrivosť. Tváre slúžok sa pokrivil a ticho preťal náhly výkrik dieťaťa: *Fjandi!* Diabol! To slovo vyletelo do vzduchu, ako keď vytryskne voda z gejzíru. Úsmev mi zmizol z tváre.

Nadávkou prebudila dav. Ktosi sa zasmial a dieťa utíšila a odviedla staršia žena. Jeden po druhom odišli dovnútra alebo pokračovali vo svojej práci, kým som neostala so strážnikmi sama na slabom daždi. Stála som v pančuchách stvrdnutých od potu a so srdcom horiacim pod ufúľanou pokožkou. Keď som sa obzrela, Rósa už bola preč.

Teraz ideme cez sever Islandu cez ostrov obmývaný jeho vodami, ktorý sa skrýva v oceáne. Naháňame svoje tieň po horách.

Priviazali ma o sedlo ako mŕtvolu, ktorú vezú na cintorín. V ich očiach som už mŕtva žena odsúdená do hrobu. Ruky mám zviazané pred sebou. Počas cesty v tomto príšernom sprievode sa mi okovy zarezávajú do zápästí, kým nezbadám krv, čo mi tečie z rán. Už som sa naučila očakávať bolesť. Niektorí zo strážnikov v Stóra-Borgu poznali moje telo malými násilnosťami, zaznamenali mi na kožu svoju nenávisť. Ranky a modriny, ktoré mi kvitnú pod pokožkou ako čier-no-žlté hviezdy uväznené pod blanou. Niektorí z nich asi poznali Natana.

No teraz ma berú na východ a hoci som zviazaná ako jahňa pred porážkou, som vďačná, že sa vraciam do údolí, kde skaly ustupujú pred trávou. Nezáleží na tom, že tam umriem.

Kým si kone prerážajú cestu trávou, premýšľam, kedy ma zabijú. Dumám, čo mi prichystali, či ma zavrú do komory ako maslo, ako údené mäso. Ako mŕtvolu, keď sa čaká, kým nerozmrzne zem, aby ma do nej mohli hodiť ako kameň.

O takýchto veciach mi nehovoria. Namiesto toho mi nasadia putá a vodia ma dookola a ja ako krava idem, kam ma vedú. Nemôžem ani kopať, inak by som skončila pod nožom. Som na konci povrazu. Skloním hlavu, idem, kam ma odvedú, a dúfam, že ešte nie do hrobu.

Muchy sú hrozné. Lezú mi po tvári a do očí, cítim šteklenie ich nožičiek a krídel. Priťahuje ich môj pot. Okovy sú priťažké, aby som sa mohla ohnať. Boli navrhnuté pre muža, hoci mi ich utiahli, aby mi poriadne zvierali zápästia.

No napriek všetkému som rada, že sa hýbem a cítim pod nohami teplé telo koňa – cítim niečí život a nie je mi taká strašná zima. Tak dlho som bola napoly zmrznutá, že sa mi zdá, akoby sa mi v kostiach usadila zima. Nekonečné dni v temnej miestnosti a nenávistné pohľady stačia, aby každému zmrzli kosti. Preto je lepšie byť vonku. Hoci je vzduch plný múch, je lepšie niekam ísť, ako pomaly hniť v miestnosti ako telo v truhle.

Okrem bzučania hmyzu a rytmického klopkania koní počujem vzdialený rev. Možno je to oceán – večné dunenie vln narážajúcich do pieskov Thingeyraru. Alebo si to možno len namýšľam. More sa človeku dostane do hlavy. Ako hovorieval Natan: Keď ho raz vpustíš dnu, už ťa nenechá na pokoji. Ako žena, dodal. More domŕza ako ženská.

Stalo sa to v prvú jar, čo som bola v Illugastadire. Svetlo dorazilo ako prenasledovaná zver s vydesenými očami a roztraseným telom. More bolo prázdne – Natan kĺzal na člne po jeho striebornej pokožke a zabáral veslá do jeho vôd.

„Ticho ako na cintoríne,“ poznamenal a zabral. Počula som zapraskanie dreva a šepotavé šplachnutie vesiel, ktoré dopadli na hladinu. „Buď dobrá, kým budem preč.“

Nemysli naňho.

Ako dlho už ideme? Hodinu? Dve? Čas je klzký ako olej. No nemôže to byť viac než dve hodiny. Tieto časti poznám. Viem, že teraz smerujeme na juh, možno k Vatnsdaluru. Zvláštne, ako sa mi hneď rozbúchalo srdce. Koľko času utieklo, odkedy som bola v týchto končinách naposledy? Niekoľko rokov? Viac? Nič sa nezmenilo.

Bližšie k domom sa už nedostanem.

Prechádzame cez zvláštne kopce pri vstupe do údolia a počujem krákanie krkavcov. Ich tmavé telá vyzerajú na žiarivomodrej oblohe ako temné znamenia. Každú noc v Stóra-Borgu, v tej vlhkej, odpornej posteli, som si predstavovala, že som vonku a kŕmim krkavce vo Flage. Krkavce sú kruté vtáky, ale sú múdre. Každá bytosť by mala byť milovaná pre svoju múdrosť, ak už nemôže byť milovaná pre svoju dobrotu. Keď som bola dieťa, pozorovala som, ako sa krkavce zlietali na streche undirfellského kostola. Chcela som zistiť, kedy umriem. Sedela som na múre a čakala som, kedy si jeden z nich začne preberať perie, aby som videla, ktorým smerom otočí zobák. Stalo sa to len raz. Krkavec sa usadil na drevenom štíte a trhol zobákom k statku Bakki. Neskôr v ten týždeň sa utopil malý chlapec a jeho telo našli nafúknuté a sivé nižšie v rieke. Krkavec to vedel.

Sigga netušila o nočných morách a duchoch. Raz v noci sme spolu štrikovali v Illugastadire a od mora k nám doľahol krkavčí škrek, pri ktorom sa nám až zastavilo srdce. Zdôraznila som jej, aby nikdy nevolala ani nekŕmila krkavce v noci. Vtáky, čo škriekajú v noci, sú duchovia. Vrela som jej, že ju môžu zavraždiť jedným pohľadom. Som si istá, že som ju tým vydesila, lebo inak by o mne neskôr nevytárala toľko nepráv.

Zaujímalo by ma, kde je Sigga teraz. Prečo ju odmietli držať so mnou v Stóra-Borgu. Jedného dňa ju zobrali preč. Bola som v okovách. Neviem, kam ju odviezli, hoci som sa na to niekoľko rás pýtala. „Preč od teba,“ znela odpoveď, „a to stačí.“

„Agnes Magnúsdóttir!“

Muž, ktorý ide na koni vedľa mňa, sa tvári prísne.

„Agnes Magnúsdóttir! Mám ťa informovať, že až do svojej popravy budeš na statku Kornsá.“ Niečo číta. Očami prechádza až k svojim rukaviciam. „Ako kriminálnička odsúdená súdom tejto krajiny si bola zbavená práva na slobodu.“ Poskladá papier a zasunie si ho do rukavice. „Najlepšie urobíš, ak si z tváre zotrieš ten zachmúrený výraz. Na statku Kornsá žijú milí ľudia.“

Tu máš, človeče. Tu je tvoj úsmev. Je dobrý? Vidiš, ako mi pukajú pery? Vidiš moje zuby?

Prechádza okolo mojej kobyly a chrbát košele má premočený od potu. Urobili to naschvál? Zo všetkých miest ma berú práve do Kornsá.

Včera, keď som bola zavretá v komore v Stóra-Borgu, by sa mi Kornsá zdala ako raj. Miesto môjho detstva, rieka, žiarivá tráva, rašelinové pahorky, z ktorých na jar vyteká voda. No teraz vidím, že to bude moje poníženie. Ľudia v údolí ma spoznajú. Pamätajú si ma takú, aká som bola – ako bábätko, dieťa, ako ženu, ktorá behala zo statku na statok –, a potom si pomyslia na vraždy a každé dieťa či žena upadne do zabudnutia. Neznem pohľad na okolie. Dívam sa do hrivy a na vši lezúce po konskej srsti a neviem, či sú z kobyly, alebo z mojich vlasov.

†

REVEREND TÓTI SA PRIKRČIL pred nízkymi dverami a prižmúril oči pred ružovkastou žiarou polnočného slnka. Na nižšom konci najsevernejšieho poľa statku zbadal blížiacu sa skupinku jazdcov. Hľadal medzi nimi odsúdenú. V zlatistej záplave klasov, ktorá sprievod obkolesovala, vyzerali všetky postavy malé a čierne.

Margrét vyšla z dverí a postavila sa vedľa neho.

„Dúfam, že tu nechajú nejakých chlapov, aby sme mali istotu, že nás nepovraždí v spánku.“

Tóti sa otočil, aby videl do Margrétinej tvrdej tváre. Aj ona mala prižmúrené oči, hľadela na jazdcov a mračila čelo. Šedivé vlasy si stiahla do dvoch pevných vrkočov zakrútených do drdola a hlavu jej zdobil najlepší čepiec. Tóti si všimol, že si prezliekla špinavú zásteru, v ktorej ho v ten večer privítala.

„Pripoja sa k nám aj vaše dcéry?“

„Nevládzu stáť na nohách. Poslala som ich obe do postele. Nechápem, prečo sem musia kriminálničku priviesť uprostred noci.“

„Podľa mňa preto, aby nerušili susedov,“ podotkol taktne Tóti.

Margrét si nervózne zahryzla do dolnej pery a na lícach sa jej objavil rumenec.

„Nepáči sa mi, že sa mám o dom deliť s diablovým dieťaťom,“ vyslovila skoro šeptom. „Reverend Tóti, musíme dať najavo, že nechceme byť v jej spoločnosti. Nech ju odvezú na nejaký ostrov, ak ju už nechcú mať v Stóra-Borgu.“

„Všetci si musíme plniť povinnosti,“ zamrmlal Tóti a upieral zrak na zákrutu chodníka, v ktorej sa cestička stáčala k statku. Z náprsného vrecka vybral škatuľku z kravského rohu a odštipol si trochu tabaku. Opatrne ho položil do jamky vedľa hánky ľavého malíčka, predklonil sa a šnupol si.

Margrét zakašľala a odplula si. „Aj ak to znamená, že nás v noci zakole ako prasce, reverend Tóti? Ste muž, mladý muž, ale ste mužom Božím. Nemyslím si, že by zabila vás. No nás? Moje dcéry? Panebože, ako len budeme v noci spať?“

„Nechajú tu s vami strážnika,“ zamrmlal Tóti a upriamil pozornosť na osamoteného jazdca, ktorý k nim cválal.

„Musia. Inak ju sama zoberiem naspäť do Stóra-Borgu.“

Margrét si položila ruky na brucho a obrátila pohľad na krdeľ krkavcov letiacich potichu ponad pohoria Vatnsdalsfjallu. Vyzerali ako popol hmýriaci sa na oblohe.

„Ste mužom tradícií, reverend Tóti?“ opýtala sa Margrét.